

Od redakcji

Prezentowany numer „Studiów Teologiczno-Historycznych Śląska Opolskiego”, drugi z 2018 r., publikowany w roku 50-lecia wydania pierwszego numeru czasopisma, ma charakter tematyczny. Po raz drugi w ciągu półwiecza ukazywania się czasopisma, które przechodziło różne przeobrażenia formatu, udaje się opublikować numer, którego teksty dotyczą określonego tematu wiodącego. W tym przypadku chodzi o zagadnienie: *Teologia w przestrzeni publicznej*. Jest to jedna z aktualnych kwestii współczesnej refleksji teologicznej i dotyczy podstaw rozumienia i tożsamości teologii, jej charakteru oraz zadań, jakie ma do spełnienia w różnych rodzajach szeroko rozumianej przestrzeni publicznej. Pojęcie „przestrzeń publiczna” odnosi się do różnorodnych wymiarów sfer życia społecznego, w tym: polityki, ekonomii, służby zdrowia, szkolnictwa i świata akademickiego, kultury oraz mediów, czyli prasy, radia, telewizji, Internetu, kina, reklamy. We wszystkich tych przestrzeniach jest i powinno być miejsce na treści teologiczne. Podejmowana tematyka numeru poszukuje odpowiedzi na pytanie zarówno o miejsce i możliwości, ale także problemy, trudności i wyzwania związane z obecnością teologii i teologów w różnych wymiarach życia publicznego. Z tej racji, że możliwości i wyzwania są różne w różnych krajach Europy, stąd problematyka dotyczy nie tylko społeczeństwa polskiego, ale także specyficznych ujęć z perspektywy niemieckiej i słoweńskiej, co stanowi ubogacenie perspektywy badawczej o doświadczenia innych krajów Europy. Problematyka obecności teologii w przestrzeni publicznej jest szerszym projektem badawczym, którego elementem była m.in. międzynarodowa konferencja naukowa na ten temat, która odbyła się na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego w dniach 21–23 marca 2018 r., w której uczestniczyli teologowie z różnych ośrodków akademickich w Polsce, Niemczech i Słowenii.

Niniejszy numer tematyczny otwierają trzy teksty, które ukazują ogólne rozumienie publicznego wymiaru teologii, jej zadań, możliwości i trudności w Niemczech, Słowenii i Polsce. Niektóre z przedstawionych doświadczeń wykazują podobieństwa, co jest związane z procesami globalizacji i występowaniem podobnych problemów w różnych krajach Europy. W tekstach wyraźnie można zauważyć tak-

że różnice i specyficzne problemy związane z odmiennym kontekstem społeczno-kulturowym poszczególnych krajów i poszukiwań sposobów obecności i wpływu teologii na rodzące się partykularne problemy.

Kolejne teksty zawarte w prezentowanym numerze dotyczą specyficznych tematów poszczególnych działów teologii i ich wpływu na aktualne kwestie będące przedmiotem debat w różnych obszarach przestrzeni publicznej. Pierwszy tekst, z obszaru teologii biblijnej, dotyczy aktualności przesłania prorockiego na temat sprawiedliwości społecznej. Kolejny tekst, z teologii fundamentalnej, dotyczy stale obecnego w przestrzeni publicznej pytania dotyczącego problemu zła, cierpienia i zbawienia rozumianych z pozycji naturalizmu i teizmu. Dwa kolejne teksty są z zakresu teologii dogmatycznej. Pierwszy dotyczy diakonijnego wymiaru posłannictwa Kościoła w odniesieniu do sytuacji diaspory na przykładzie problemów we wschodnioniemieckiej diecezji Magdeburg. Drugi tekst odnosi się do kwestii rozumienia czasu i podejścia do doświadczenia czasowości z perspektywy wieczności rozumianej trynitarnie.

Obecność teologii w przestrzeni publicznej dokonuje się zwłaszcza przez sprawowanie liturgii, która ma charakter publiczny i przy wielu okazjach jest celebrowana w różnych obszarach przestrzeni publicznej. Kwestie te ukazują kolejne dwa teksty. Pierwszy z nich dotyczy celebrowania liturgii podczas uroczystości narodowych i państwowych w Polsce i ukazuje zarówno kwestie historyczne, jak i współczesne problemy i wyzwania. Drugi tekst, z zakresu teologii liturgii, dotyczy imperatywu modlitwy za ojczyznę i rządzących w euchologiach wybranych Kościołów wschodnich.

Innym ważnym obszarem przestrzeni publicznej są współczesne media, które otwierają szerokie możliwości komunikacji różnych treści, w tym także przekazu treści teologicznych. Problematykę możliwości i problemów obecności teologii w mediach ukazują dwa kolejne teksty. Pierwszy dotyczy poszukiwania nowych sposobów głoszenia Ewangelii we współczesnych mediach na przykładzie aktywności o. Adama Szustaka OP. Drugi tekst jest krytyczną analizą dwóch niemieckich magazynów młodzieżowych i na ich przykładzie ukazuje sposoby przekazu treści teologicznych, ale także niebezpieczeństwa banalizacji orędzia chrześcijańskiego.

Ostatnie dwa teksty na temat obecności teologii w przestrzeni publicznej dotyczą zagadnień historycznych. Pierwszy z nich ukazuje znaczenie nowożytnych parafii w procesie industrializacji na Górnym Śląsku na przełomie XIX i XX w. Drugi tekst prezentuje osobę Kurta Reutera (1908–1965) i jego działalność związaną z rozsyłaniem do różnych ośrodków kościelnych w Polsce literatury teologicznej, co zostało przedstawione jako element procesu pojednania polsko-niemieckiego.

W dziale *Recenzje – Materiały – Sprawozdania* zostały zamieszczone teksty dotyczące tematu wiodącego numeru: o teologii w przestrzeni publicznej. Pierwszy z nich to recenzja książki na temat religii w zsekularyzowanej Europie wydanej przez O. Höffe i A. Kablitz, która ukazała się w wydawnictwie *Wilhelm Fink* w Paderborn w 2018 r. Druga recenzja dotyczy projektu kultury etycznej na uniwersytecie autorstwa wiodącego amerykańskiego teologa moralisty Jamesa F. Keenana, opublikowanego w wydawnictwie *Rowmann & Littlefield* w USA w 2015 r. Kolejny tekst to omówienie treści zawartych we wprowadzeniu do konstytucji apostołskiej papieża Franciszka *Veritatis gaudium*, wydanej w grudniu 2017 r. i dotyczącej działalności uniwersytetów katolickich i wydziałów kościelnych. Ostatni tekst zamieszczony w prezentowanym numerze to sprawozdanie z konferencji na temat teologii w przestrzeni publicznej, która odbyła się na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego w dniach 21–23 marca 2018 r.

Przedstawione w prezentowanym numerze „Studiów Teologiczno-Historycznych Śląska Opolskiego” teksty na temat możliwości i problemów obecności teologii w przestrzeni publicznej nie wyczerpują złożonego zagadnienia, ale stanowią inspiracje do dalszych poszukiwań w tym obszarze badawczym. Problemy, pytania i wzywania współczesności prowokują do poszukiwania odpowiedzi na pytanie o to, w jaki sposób teologia i poszczególne jej działy mogą pomóc zrozumieć rzeczywistość i wnieść konstruktywny wkład w poszukiwaniu właściwych i odpowiedzialnych rozwiązań. Teksty zamieszczone w niniejszym numerze czasopisma są próbą odpowiedzi na postawione pytanie.